

Raad van Advies Waddenzeehavens

28 juni 18.00-20.30 uur

Groningen Seaports

Handelskade Oost 1, 9934 AR Delfzijl

Agenda en Leidraad

Arjen Bosch

Agenda

- 1. Toelichting op agenda, verslag en mededelingen**
 - Verslag Raad van Advies 8 februari 2018
 - Mededelingen
- 2. Trilaterale regeringsconferentie en Port statement**
 - Letter of Intent
 - Port conference
- 3. Gezamenlijke verklaring CWN en Waddenzeehavens**
 - Framework en uitwerking
- 4. Waddenautoriteit**
 - Opinievorming en Terms of Reference
- 5. Gebiedsagenda Wadden 2050**
 - Projectstructuur
 - Werkbezoeken en Stuurgroep
 - Adviezen Regiecollege Waddenzee (RCW)
- 6. Waddenfonds**
 - Uitwerking Investeringskader
- 7. Overige punten**
 - Belangen van havens naar voren brengen
- 8. Planning**
 - Najaar 2018 ?

Leidraad Raad van Advies Waddenzeehavens

Dit document leidt de deelnemers door de agenda van de Raad.

1. Agenda, verslag en mededelingen

Agenda

Stemt de Raad in met de agenda?

Verslag

[1b Verslag RvA 15 dd 8 februari 2018]

Stemt de Raad in met het verslag van de vorige bijeenkomst ?

– **Zijn er nog opmerkingen naar aanleiding van het verslag ?**

Mededelingen

- Nieuwe leden: Marco Glastra Coalitie Wadden Natuurlijk, Paul Schoute gemeente Harlingen (afgemeld).
- Artikel ROMmagazine EcoPorts
- Wadden in Beeld

[1c ROMmagazin Wadden EcoPorts]

[1d Wadden in Beeld]

<https://www.waddenzee.nl/fileadmin/content/Dossiers/Overheid/waddenzeebeheer/WIB-2017-web.pdf>

Hebben de leden mededelingen die niet zijn geagendeerd ?

2. Trilateral Wadden Seaport conference

De Trilateral Wadden Seaport Conference is volgens plan verlopen. Ca 125 personen namen deel. In het middagdeel zijn ca 25 personen naar Leeuwarden gegaan, waar het Waddencongres werd gehouden door Waddenprovincies, Waddenfonds, Waddenacademie en Regiecollege Wadden (RCW) en een extra Wadden Sea Board.

Tijdens de Trilateral Seaport conference overhandigde de Secretaris Generaal van ESPO zeven EcoPort certificaten aan de havens. Daarvan waren er drie nieuwe voor Duitse havens: Brake, Jade-Weser terminal en Cuxhaven. De resterende (industriële) havens in Niedersachsen bereiden allemaal een EcoPort certificering voor. Dan hebben alle verzelfstandigde Duitse havens een certificaat. Alleen de overheidshavens Husum en Büsum (Schleswig Holstein) certificeren nog niet.

Aan het slot van de Wadden Seaport conference vond de ondertekening van de Letter of Intent plaats. De directeur van Groningen Seaports gaf in een gesprek met de dagvoorzitter aan wat hem inspireerde in de Port conference en hij vatte samen wat hij namens de ondertekenende Nederlandse, Duitse en Deense havens de volgende dag tijdens de trilaterale regeringsconferentie zou in brengen.

Tijdens de havenconferentie is naast de 21 marktpresentaties en workshops ook de website www.waddenseaports.com gelanceerd en het Pact van Marrum

ondertekend (volgend agendapunt). De vormgeving van de website oogstte waardering, maar nu moet het ook aangevuld en geactualiseerd worden.

De conferentie leverde de nodige publiciteit in regionale en vakbladen op.

Bij het voorbereiden van de regeringsverklaring zijn er stevige debatten geweest, over de vraag hoe de ministers zich over de havens zouden uitspreken. Toch hebben de ministers hun waardering uitgesproken over de voortgang die de havens hebben gemaakt.

De Letter of intent beoogt de samenwerking tussen Waddenzeehavens over de grenzen heen te bevorderen. Daar is een start mee gemaakt en nu komt het aan op de follow-up. De 'Coregroup' heeft de werkwijze in bijgaande presentatie aangegeven (eerder in de Raad besproken). Tijdens de bijeenkomst concludeerde dat de combinatie van een havenconferentie met de regeringsconferentie een goede formule is. Omdat de volgende Regeringsconferentie over vier jaar wordt gehouden in Duitsland is het voorstel dat Duitsland over vier jaar een havenconferentie houdt. Verder hebben de Duitse havens aangekondigd om opnieuw te proberen om de havens van Schleswig Holstein zich te laten aansluiten bij samenwerking. Het voorstel is om de 'Coregroup' bij elkaar te laten komen om de follow-up langs deze lijnen verder uit te laten werken.

[2a Letter of intent Wadden Sea Ports]

[2b PPT Wadden Sea Port Cooperation]

[2c Leeuwarden declaration 2018]

[2d Report Trilateral Wadden Seaport Conference May 17th 2018]

[2e Overzicht van publicaties]

[2f Seaport Magazine 31 May 2018]

Terugblik Cas König op Port conference en Governmental conference

Terugblik Henk Staghoutwer op Waddencongres

Terugblik Erica Slump Trilater

- ***Gelegenheid voor reflectie***
- ***Core group bij elkaar laten komen voor follow-up***
- ***Ondersteunt de Raad het idee van de Core group om over 4 jaar een Seaport conference in Duitsland te houden (voor regeringsconferentie)***
- ***Oproep om medewerkers aan te moedigen om best practises in te voeren op www.waddenseaports.com***

3. Samenwerking CWN en Waddenzeehavens

De gemeenschappelijke verklaring van CWN en de Waddenzeehavens heeft een intensieve voorbereiding gehad en kende meerdere rondes van verbeteringen.

Daarbij is de route gevolgd, die in de vorige Raad is besproken. De inhoud is voor een belangrijk deel geïnspireerd op de discussiepapers (Gebiedsagenda) over havens en voedselweb en landschap. Om recht te doen aan het ontstaan, kreeg het statement de naam 'Pact van Marrum'.

Het Pact van Marrum heeft Cas König tijdens de regeringsconferentie aan de minister van LNV aangeboden. Er was na afloop veel belangstelling van Duitse zijde voor het Pact. Daarom is ook een Engelse vertaling gemaakt.

Met Natuurmonumenten en Vogelbescherming is afgesproken dat zij het Pact de aandacht van de Minister van IenW zouden brengen, met een verzoek om een nader gesprek met CWN en havens. Dat is gebeurd tijdens een weekendbezoek van minister Schouten en minister van Nieuwenhuizen aan

Schiermonnikoog. De minister van IenW heeft toegezegd en het voorstel van RWS is om dat te doen in de vorm van een werkbezoek. Erica Slump heeft om een voorstel gevraagd. Een werkbezoek aan Harlingen – Ballastplaat leent zich daar goed voor: start bij een innovatieve oliebestrijdingsbedrijven (Waddenfondsproject), vaartocht naar slibmotor Koehool en follow-up Building with nature project; omlegging spui met natuurontwikkeling (gebruiken ervaringen EcoShape programma). Bezoek Ballastplaat. Naast het pact leent het gebied zich ook voor andere onderwerpen: samenwerking RWS (gezamenlijke oliebestrijdingsoefening, versterking Griend) en bodemdaling zoutwinning ed..

[\[3a Voorstel werkbezoek Minister IenW\]](#)

[\[3b Tekst Pact van Marrum\]](#)

Terugblik Tineke Netelenbos op het proces

- ***Overhandigen gedrukt Pact van Marrum aan ondertekenaars***
- ***Gelegenheid voor reflectie***
- ***Toelichting op het voorstel voor werkbezoek Minister IenW***

4. Waddenbeheerautoriteit

De instelling van een Waddenautoriteit is in het Regeerakkoord opgenomen. De Raad adviseerde om samen met CWN de voor- en nadelen van een Beheerautoriteit te verkennen.

Daarvoor hebben de secretarissen enkele bijeenkomsten georganiseerd, samen met vertegenwoordigers van vissers en verbond voor varende recreanten (ad-hoc ‘gebruikersoverleg’). In feite vertegenwoordigt dit overleg het belangrijkste deel van de georganiseerde gebruikers op zee. Hoewel de belangen verschillend zijn, is er een vrij eenduidig beeld over welke voordelen een Beheerautoriteit zou moeten hebben, of dat een Beheerautoriteit weer een nieuwe loot aan de boom van organisaties wordt, die meer last dan plezier oplevert.

Inmiddels is het bureau AT-Osborne een verkenning gestart met een interview ronde. Alle deelnemers van het ‘gebruikers-overleg’ hebben hun opinie in de interviewronde ingebracht. Vlak voor de Raad rapporteert Herbert Bos van AT-Osborne over de stand van zaken. Op 12 juli is onze voorzitter uitgenodigd voor een bestuurlijke consultatie.

Daarnaast heeft een werkgroep van CWN, RCW, RWS en provincies een Notitie ‘Werken als een beheerder’ opgesteld, die ingaat op mogelijke invullingen van de Beheerautoriteit. Deze notitie is aan AT-Osborne aangeboden.

[\[4a Eindnotitie werken als een beheerder OBW 24 mei 2018\]](#)

[\[4b interview Beheerautoriteit van Bos met CWN\]](#)

[\[4c Interview Beheerautoriteit van Bos met Bosch\]](#)

Terugmelding secretaris over de terugkoppeling van AT-Osborne

- ***Gelegenheid voor reflectie op de stand van zaken***
- ***Hoe kijken de leden aan tegen de insteek die uit de interviews en eindnotitie spreekt?***
- ***Wat is de insteek voor de bestuurlijke consultatie op 12 juli as.?***

5. Waddenfonds

Uitwerking Investeringskader Waddengebied

In vervolg op de bespreking in de Raad van februari jl. heeft het opgaveteam Investeringskader Waddenfonds in samenwerking met programmateam Waddenzeehavens met alle belangstellende havens (vaak meerdere keren) gesproken.

Inmiddels ontwikkelen alle havens in overleg met het opgaveteam Waddenfonds een programma. Het energietransitie deel wordt opgenomen in de opgave per haven. De secretaris is op verzoek beschikbaar voor nadere ondersteuning. Het opgaveteam Waddenfonds heeft gevraagd of programma Waddenzee de thema's "Green shipping" en "EcoPorts" verder wil uitwerken. Het programmateam heeft voorgesteld dat de secretaris het voortouw neemt om deze programma's verder uit te werken. Voor EcoPorts zijn de Nederlandse Orde van Uitvinders NOVU betrokken en is op verzoek van Groningen Seaports contact gelegd met iTrans. Voor Green Shipping wordt samengewerkt met Mariko (via Leo van den Burg van FME).

[5a Memo stand van zaken Opgaveteam IKW Waddenfonds 9 juni 2018]

Toelichting op de stand van zaken

- **Stand van zaken per haven**
- **Is de Raad akkoord met de uitwerking van de programma's Green shipping en EcoPorts door de secretaris?**
- **Is de raad akkoord met de ondersteunende rol van de secretaris de programmontwikkeling per haven (op verzoek)?**

6. Gebiedsagenda Wadden 2050

Opdracht en werkwijze van het projectteam bij majeure onderwerpen

De stuurgroep vormt de beslislijn, met overheden en Tineke Netelenbos als de vertegenwoordiger voor economie (havens, havenbedrijfsleven en visserij) en Fred Wouters (directeur Vogelbescherming) Coalitie Wadden Natuurlijk. Met de gemeenten is afgesproken dat de sectoren recreatie en toerisme in hun overwegingen meenemen.

De opdracht voor de projectgroep is opgehangen aan vijftien majeure vraagstukken (bijgevoegd). Een aantal (deel)onderwerpen van de majeure vraagstukken legt de projectgroep in de vorm van discussie papers voor advies het RCW voor. Als het RCW akkoord is met de voorstellen dan zijn deze voor de projectgroep een gegeven en kunnen ze in de stuurgroep worden vastgesteld. Daarnaast bevat de Beleidsverkenning nog een aantal minder opvallende onderwerpen waarvoor beleidsopties gekozen moeten worden, waarvan sommige opties voor havens belangrijk kunnen zijn (bijvoorbeeld parkeren boorplatforms).

Discussiepapers en het Pact van Marrum

De volgende discussiepapers zijn in de vorige Raad van Advies aan de orde geweest: havens, landschap, energie en natuur. Het onderwerp Energie is weliswaar in het RCW besproken maar was van onvoldoende niveau en heeft nog uitwerking. Het onderwerp Landschap heeft ook nog uitwerking. De secretarissen van CWN en Waddenzeehavens kregen de opdracht om op basis van de beschikbare discussiepapers het Pact van Marrum op te stellen en deze is door de havens en de CWN leden ondertekend. Gelet op de discussie papers over

havens en natuur worden de onderwerpen van het pact van Marrum opgenomen in de Gebiedsagenda. Het voorstel is dat de economie- en natuurvertegenwoordigers (Tineke Netelenbos en Fred Wouters) deze afspraken bevestigen in de stuurgroep.

De andere discussie papers (bereikbaarheid Waddeneilanden en kansen voor economie, excl. havens) zijn in het RCW besproken. Alleen de discussie paper 'Demografische ontwikkeling' is nog niet af.

Omdat de havens samen met CWN zich sterk maken voor versterking van integrale programma's aan de kust (broedeilanden, zoet-zout natuur, soms in combinatie met Building with Nature projecten) hebben de projectgroepleden van Havens - CWN en LTO een gemeenschappelijke strategie ontwikkeld voor de discussie paper Kansen voor economische kansen. Deze strategie is in het RCW omarmt. De vraag is of dit ook op bestuurlijk niveau met de LTO mogelijk is.

Uitwerking Pact van Marrum voor Gebiedsagenda

Een aantal onderwerpen behoeft nog uitwerking, dat geldt ook voor uitspraken uit het Pact van Marrum:

- Behoud open landschap, wacht op uitwerking van provincies. Bewaken dat het past binnen afspraken Pact van Marrum.
- Energietransitie, wacht op uitwerking van provincies. Bewaken dat het past binnen afspraken Pact van Marrum.
- Zelf uitwerken van Investeringsprogramma's voor:
 - Infrastructuur
 - Natuur
 - Structurele onderzoek financiering en ontwikkeling van kennisclusters voor natuur en transitie
 - Verbetering van beheer en vermindering van versnippering (samenwerken in 'gebruikersoverleg Beheerautoriteit').

Overige voor havens relevante vraagstukken

Daarnaast zijn er nog de nodige andere vraagstukken, die niet naar het RCW gaan, maar wel voor de stuurgroep van belang zijn (zie ook Majeure vraagstukken 9-15).

De belangrijkste in voorbereiding zijnde overige "havenonderwerpen" zijn:

- Faciliteren duurzame visserij → meer verwerking in havens.
- Begrenzing → buitendelta binnen de begrenzing brengen, gaat naar volgende stuurgroep.
- Delfstoffen → verkennen hoe om te gaan met concessies, gaat naar volgende stuurgroep.
- Parkeren boorplatforms. → is in voorbereiding met CWN. Resultaten in projectgroep en vervolgens in stuurgroep brengen.
- Calamiteitenbestrijding (opnieuw benadrukt in stuurgroep) → hoofdlijn met CWN ontwikkelen.
- Basisonderzoek → er voor zorgen dat monitoring bij vergunningen goed wordt meegenomen.
- Onderzoeksprogramma → op basis van vraagstukken vanuit havens ontwikkelen (incl. aansturing).

Strategieën voor economische havenontwikkeling

Er liggen inmiddels vrij uitgebreide teksten over doel, visie, opgaven en strategieën (meer dan 80 pagina's). Hoewel de teksten nog niet echt rijp voor bespreking zijn (detail opmerkingen van het programmteam moeten nog worden

verwerkt) lijkt er binnen de projectgroep en het RCW een breed draagvlak voor een gemeenschappelijke strategische lijn. Bijgevoegd zijn de conclusies van Wing (ondersteunend bureau) voor havenconomie op één A4tje. Ten slotte is een Rode draad (powerpoint) van het geheel toegevoegd, niet zozeer om inhoudelijk te bespreken, maar om een indruk van het geheel te geven.

[6a Majeure opgaven GA 2050]

[6b Discussiepaper Kansen voor economische initiatieven]

[6c A4tje Strategieën voor economische havenontwikkeling]

[6d Gebiedsagenda rode draad versie PT 6 juni]

Tineke Netelenbos brengt verslag uit over de stuurgroep

- **Reflectie op de terugmelding uit de stuurgroep**
- **Bevestiging van de vertaling van pact van Marrum in Gebiedsagenda en instemming daarop in de stuurgroep.**
- **Akkoord met uitwerking Pact van Marrum in Gebiedsagenda.**
- **Is CWN bereid om op basis van de ontwikkelde strategie (evt. in samenwerking met de secretaris) overeenstemming met de LTO te bevorderen?**
- **Akkoord met insteek op de belangrijkste overige vraagstukken (→) ?**
- **Akkoord met de hoofdlijn voor haven Economie(A4tje) en in projectgroep detailopmerkingen op hoofdstuk 5.7 bewaken?**

7. Overige punten

Belangen van havens naar voren brengen

Bij het schrijven van brieven, waarbij de voorzitter voor een specifiek havenbelang dient, bijvoorbeeld steunbrieven Waddenfonds kan het zijn dat de voorzitter niet namens een groep deelnemers van de Raad schrijft. Dat is in het verleden vaker gebeurd. In dat geval wordt de formulering gebruikt, die destijds is gekozen bij het schrijven van een brief aan de Tweede kamer.

“Als voorzitter van de Raad van Advies Waddenzeehavens breng ik graag, namens de in de Raad participerende havens, verenigingen van havenbedrijven en havengemeenten het project SeaQurrent onder uw aandacht.”

Voordat dergelijke brieven worden verstuurd, worden met een reactietermijn ze aan alle leden voorgelegd.

[7a Steunbrief RvA Wzh Seaqurrent]

Wil de Raad van Advies Waddenzeehavens:

- **Wil de Raad de gekozen formulering herbevestigen?**

8. Planning

Volgende bijeenkomst najaar 2018 ?